

CENTRUL DE TRANSFER TEHNOLOGIC

400023 Cluj-Napoca, România
Str. Emil Isac nr. 13
Tel: + 40 374 834 955

www.umfcluj.ro

UMF
UNIVERSITATEA DE
MEDICINĂ ȘI FARMACIE
IULIU HAȚIEGANU
CLUJ-NAPOCA

Ce drepturi are autorul asupra operei sale?

I. Introducere

Conform legislației din România¹, operele *originale* de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific constituie obiect al dreptului de autor, indiferent de modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea și destinația lor. De aici rezultă și condițiile pe care o operă trebuie să le îndeplinească pentru a fi protejată prin drept de autor, și anume ca aceasta să fie *originală*, precum și să îmbrace o formă concretă de exprimare, perceptibilă simțurilor umane, fiind astfel susceptibilă de aducere la cunoștință publică.² Exemple în acest sens sunt: scrierile literare și publicistice, conferințele, prelegerile și orice alte opere scrise sau orale, programele pentru calculator, operele științifice precum comunicările, studiile, cursurile universitare, manualele școlare, proiectele și documentațiile științifice.

De asemenea, constituie obiect al dreptului de autor, *fără a prejudicia drepturile autorilor operei originale*, și operele derivate, create plecând de la una sau mai multe opere preexistente, cum ar fi traducerea³, adaptările, adnotările sau alte transformări ale unei opere literare, artistice sau științifice care reprezintă o muncă de creație intelectuală, precum și culegerile de opere literare, artistice, care prin alegerea sau dispunerea materialului constituie creații intelectuale.

Opera de creație intelectuală este recunoscută și protejată, *independent de aducerea la cunoștința publică*, prin *simplul fapt al realizării acesteia*, chiar *în formă nefinalizată*. [art. 1 alin. (2) din Legea nr. 8/1996].

Nu beneficiază de protecția prin drept de autor: ideile, teoriile, conceptele, descoperirile științifice, procedeele, metodele de funcționare sau conceptele matematice ca atare și invențiile, conținute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare, de scriere, de explicare sau de exprimare, simplele fapte și date, textele oficiale politice, legislative, administrative, judiciare și traducerea *oficială* ale acestora, simbolurile oficiale ale statului, ale autorităților publice și ale organizațiilor, mijloacele de plată, știrile și informațiile de presă. (art. 9 din Legea nr. 8/1996).

¹ Art. 7 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

² Viorel Roș, *Dreptul proprietății intelectuale. Vol. I. Dreptul de autor, drepturile conexe și drepturile sui-generis*, Editura C. H. Beck, București, 2016, p. 201, 203.

³ Pentru care trebuie obținută **autorizarea titularului dreptului de autor asupra operei originale**. Și în cazul traducerilor trebuie respectată condiția originalității, care se materializează prin expresie. În cazul unor opere literare din categoria beletristică, această condiție nu este dificil de îndeplinit, autorul traducerii putând alege diferite forme de expresie care să confere operei originalitate. În materia operelor științifice însă, problema comportă nuanțări, întrucât „*posibilitățile de alegere din partea traducătorului lipsesc, folosirea anumitor termeni fiind impusă de natura subiectului tratat*”, iar „*traducerea nu poate fi considerată originală deoarece orice cunoscător al limbii din care se traduce va face aceeași traducere*”. – Viorel Roș, *op. cit.*, p. 260.

II. Conținutul dreptului de autor

Dreptul de autor comportă *atribute de ordin moral și atribute de ordin patrimonial*.

Autorul unei opere are o serie de **drepturi morale**, și anume:

- a. dreptul de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștința publică;
- b. dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei;
- c. dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștința publică (sub anonim, sub pseudonim sau sub numele său; în cazul în care este adusă la cunoștința publică sub anonim sau pseudonim ce nu permite identificarea autorului, dreptul de autor va fi exercitat de persoana care o face publică având consimțământul autorului⁴);
- d. dreptul de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei modificări, pecum și oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputația sa;
- e. dreptul de a retracta opera, despăgubind, dacă este cazul, pe titularii drepturilor de utilizare prejudicați prin retractarea operei.

Drepturile morale nu pot fi înstrăinate și nu pot face obiectul vreunei renunțări din partea autorului (de exemplu, nu se poate prevedea într-un contract de editare o clauză conform căreia autorul renunță la dreptul de retractare a operei sau la acela de a se opune oricăror modificări ale operei).

Pe lângă drepturile morale, autorul are, de asemenea, **dreptul patrimonial exclusiv de a decide dacă, în ce mod și când va fi utilizată opera sa, inclusiv de a consimți la utilizarea operei sale de către alții** (art. 12 din Legea nr. 8/1996). Acest drept se naște odată cu aducerea operei la cunoștința publică și dă autorului posibilitatea de a-și valorifica creația intelectuală.

Utilizarea unei opere dă naștere la drepturi patrimoniale, distincte și exclusive, ale autorului de a autoriza sau de a interzice:

- a. **reproducerea operei** (realizarea, integrală sau parțială, a uneia ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloc și sub orice formă, inclusiv realizarea oricărei înregistrări sonore sau audiovizuale a unei opere, precum și stocarea permanentă ori temporară a acestora cu mijloace electronice – art. 14 din Legea nr. 8/1996);
- b. **distribuirea operei** (vânzarea sau orice alt mod de transmitere, cu titlu oneros ori gratuit, a originalului sau a copiilor unei opere, precum și oferirea publică a acestora.
- c. **importul** în vederea comercializării pe piața internă a copiilor realizate, cu consimțământul autorului, după operă;
- d. **închirierea operei** (punerea la dispoziție spre utilizare, pentru un timp limitat și pentru un avantaj economic sau comercial direct ori indirect, a unei opere – art. 17 din Legea nr. 8/1996)
- e. **împrumutul operei** (punerea la dispoziție spre utilizare, pentru un timp limitat și fără un avantaj economic sau comercial direct ori indirect, a unei opere prin intermediul unei instituții care permite accesul publicului în acest scop; împrumutul efectuat prin biblioteci nu necesită autorizarea autorului, iar dacă împrumutul este realizat prin bibliotecile instituțiilor de învățământ și prin bibliotecile cu acces gratuit, nu se datorează remunerație - art. 18 din Legea nr. 8/1996);
- f. **comunicarea publică**, direct sau indirect, a operei, prin orice mijloace, inclusiv prin punerea operei la dispoziție publicului, astfel încât să poată fi accesată în orice loc și în orice moment ales, în mod individual, de către public;
- g. **radiodifuzarea operei;**
- h. **retransmiterea prin cablu a operei;**
- i. **realizarea de opere derivate** (traduceri, adnotări, și orice alte transformări ale unei opere literare, artistice sau științifice).

Reamintim membrilor comunității academice faptul că prin Hotărârea Consiliului de administrație nr. 318/03.06.2019 a fost aprobată Politica de proprietate intelectuală în cadrul Universității de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu", respectiv prin Hotărârea Senatului Universității nr. 9/25.06.2019 a fost aprobat Regulamentul privind politica proprietății intelectuale în cadrul Universității, **care cuprind de asemenea reglementări specifice privind drepturile de autor**. Centrul de Transfer Tehnologic vă sprijină cu informații suplimentare și vă pune la dispoziție la cerere actul normativ mai sus menționat și Politica de Proprietate Intelectuală în cadrul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, menționând totodată că hotărârile Consiliului de Administrație și ale Senatului Universității pot fi de asemenea regăsite pe site-ul intranet al Universității .

⁴ Viorel Roș, op. cit., p. 303.